

ARHEOLOŠKI STRUČNI KAMP

Prehistory Adventure - iskustvena šetnja kroz prapovijesnu baštinu

09.-13.11.2020.

Galerija Arheološkog muzeja u Zagrebu (Ul. Pavla Hatza 6) i virtualno
putem komunikacijske platforme

Program

Ponedjeljak, 09. 11.2020.

11:30 h Otvorenje arheološkog stručnog kampa

12:00 h Prezentacija publikacije „Mala knjiga evolucije čovjeka“

Knjigu će predstaviti autori dr. sc. Ivor Janković i Issa Bratinčević

13:00 h Zorica Babić (Arheološki muzej u Zagrebu)

*„Popularizacija pretpovijesne zbirke stalnog postava Arheološkog muzeja u Zagrebu
školskoj populaciji“*

Najbrojnija publika u Arheološkom muzeju u Zagrebu svakako su učenici osnovnih i srednjih škola, s naglaskom na one petih i šestih razreda osnovne škole te prvih razreda srednjih škola. Prvenstveno je tome tako jer u tim razredima po Nacionalnom kurikulumu nastave povijesti uči se o arheologiji, pretpovijesnom razdoblju, odnosno razdoblju prije pisma. Dolaskom učenika u Muzej, nastava se može obogatiti konkretnim predmetima, možemo reći dodirrom prošlosti, kako bi učenici mogli lakše razumjeti ovo

bogato razdoblje. Zbog toga, viša kustosica pedagoginja osmišljava raznovrsne dodatne edukativne programe kako bi pretpovijest učenicima bila razumljivija, dostupnija i zabavnija. Takvi edukativni programi sastoje se od upoznavanja Pretpovijesne zbirke kroz prilagođeno stručno vodstvo te tematskom edukativnom radionicom. Svaka takva radionica osmišljena je na svoj način, didaktičkog je karaktera te posjeduje različite didaktičko - metodičke pristupe poput diskusije i razgovora s učenicima, demonstracije materijalnih izvora, individualnog učenja, učenja u skupinama ili grupnog rada, iskustvenog učenja, rješavanje problema, razvijanja kritičkog mišljenja, likovnog izražavanja i ostalih pristupa.

17:00 h Timur Križak (Agencija za odgoj i obrazovanje)

„Prapovijest u nastavi povijesti i stručnom usavršavanju učitelja“

U izlaganju je dan pregled prapovijesne tematike u nastavi povijesti u osnovnim i srednjim školama Republike Hrvatske. Prikazani su nastavni sadržaji i koncepti koji su obuhvaćeni nastavnim programima i kurikulumima. Prikazan su problemi u realizaciji nastavnih ciljeva postavljenima u prosvjetnim dokumentima. U izlaganju se daje pregled uključenosti prapovijesnih sadržaja u stručno usavršavanje učitelja u programima Agencije za odgoj i obrazovanje te suradnja koja je ostvarena s institucijama koje čuvaju i prikazuju prapovijesnu baštinu.

18:30 h Upoznaj dr. sc. Ivora Jankovića

19:00 h dr. sc. Ivor Janković (Institut za antropologiju)

„Neandertalci – daleki rođaci“

Predavanje će upoznati zainteresiranu publiku sa znanstvenim spoznajama vezanim uz ovu zanimljivu populaciju daleke prošlosti. Kroz povijesni pregled i pregled glavnih

nalaza i nalazišta, pružit će se podloga razumijevanju anatomskih i kulturnih odlika neandertalaca, s posebnim naglaskom na lokalitete u Hrvatskoj. Nadalje, kroz pregled suvremenih postignuća na polju paleoantropologije, arheologije te genetike zainteresirana publika steći će uvid u najnovija otkrića i budući tijek istraživanja.

Utorak, 10.11.2020.

12:00 h Okrugli stol „Upravljanje paleolitičkom baštinom“ (*Management of Palaeolithic Heritage*), moderator: Sanjin Mihelić (Arheološki muzej u Zagrebu)

Na ovom međunarodnom okruglom stolu, predstaviti će se različiti aspekti upravljanja paleolitičkom baštinom. Jedno od osnovnih pitanja koja će se postaviti je kako predstaviti paleolitičku baštinu široj javnosti te na koji način suvremeni arheološki muzeji te druge baštinske ustanove pristupaju ovoj temi. Drugo je važno pitanje zaštita baštine u izvornom, prirodnom ambijentu, jer posve je jasno da modeli zaštite i očuvanja, primjerice, u pećinama imaju vrlo malo podudarnosti s nalazištima na otvorenom prostoru ili pak s čitavim arheološkim krajolicima. Kao uvodničari pojavljuju se ravnatelji nekoliko prestižnih arheoloških ustanova iz Hrvatske i inozemstva. Okrugli stol bit će održan na engleskom jeziku.

13:00 h dr. sc. Jacqueline Balen (Arheološki muzej u Zagrebu)

"Prezentacija i popularizacija arheološke baštine-primjeri dobre prakse"

U predavanju će biti riječi o načinima, odnosno mogućnostima prezentacije i popularizacije arheološke kulturne baštine s ciljem edukacije i podizanja javne svijesti o istoj. Kroz primjere projektnih aktivnosti Arheološkog muzeja u Zagrebu pokazat će se raspon suradnje s lokalnim dionicima svih razina (od učenika do lokalne samouprave) s ciljem promocije, prezentacije i stvaranje temelja za održivi razvoj arheološke baštine.

18:30 h Upoznaj dr. sc. Ivora Karavanića

19:00 h dr. sc. Ivor Karavanić (Odsjek za arheologiju Filozofskog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu)

„Oživljavanje paleolitika: životni stil, prehrana i simbolika lovaca skupljača na jugu Srednje Europe“

Iznijet će se sinteza rezultata suvremenih multidisciplinarnih istraživanja paleolitika (starijega kamenog doba) u vidu rekonstrukcije životnog stila, prehrane i simboličnog ponašanja lovaca skupljača, napose neandertalaca i ranih modernih ljudi. Posebna pozornost bit će posvećena spoznajama utemeljenim na istraživanjima paleolitika u Hrvatskoj i Sloveniji.

Srijeda, 11.11.2020.

12:00 h Presentacija edukativnog postera i deplijana
Publikacije će predstaviti autor dr. sc. Ivor Janković

13: 00 h Ozren Domiter (Arheološki muzej u Zagrebu), Vinko Tarbušković (Agencija za upravljanje Starigradskim poljem), Gordija Marijan (SŠ Hrvatski kralj Zvonimir)

"Arheološki susreti u školama – O arheologiji i ulozi muzeja u suvremenom društvu"

Arheološki susreti u školama su edukativni muzejski program kojeg Arheološki muzej u Zagrebu sustavno provodi već sedmu godinu zaredom uz potporu Ministarstva kulture i medija te Ministarstva znanosti i obrazovanja. Na nacionalnoj razini program je održan u preko 50 škola, a teži demistificirati predodžbu arheologije baštinjenu iz popularne kulture, približiti arheologiju učeničkoj populaciji, podići razinu svijesti o lokalnoj baštini te korisnicima programa približiti muzejsko djelovanje kroz izravno ostvarenje društvene uloge muzeja. Taktička i operativna razina Programa nužno se prilagođavaju partikularnim potrebama i datostima sredine u kojoj se održavaju. Strateški, program

teži postići nacionalan značaj te zaživjeti kao dodatni didaktički element unutar obrazovnog sustava kojim bi se trajno i sustavno razvijala svijest o baštini u cjelini.

17:00 h Duša Šarunić (OŠ Pušča)

"Prapovijesna baština u nastavi"

Izložena su iskustva i rezultati dugogodišnjeg rada s učenicima osnovne škole u kojima se nastojalo motivirati i odgojiti svjesne mlade ljude s pozitivnim stavom o zaštiti kulturne baštine. Dio tih nastojanja ostvaren je u nastavi o prapovijesti. Kombinacijom različitih nastavnih postupaka i tehnika postignuto je znatno bolje razumijevanje sadržaja i koncepata prapovijesti. Predstavljani su primjeri iz nastave i tehnološka rješenja kojima se učiteljica služila u svom radu. Značajni rezultati ostvareni su terenskim radom i povezivanjem s ostalim nastavnim predmetima, osobito likovnom kulturom. Učenje o prapovijesti prikazuje se kao dio svjetske i nacionalne kulturne baštine. Na taj način učenici spoznaju baštinu, vrednuju je i uključuju se u njenu zaštitu.

18:30 h Upoznaj Daniela Rafaelića

19:00 Daniel Rafaelić (KIC)

"Zora civilizacije i film"

Predavanje se sastoji od tri dijela. Prvi je pregledni, tijekom kojeg se okupljene upoznaje s najpoznatijim, najvažnijim ali i onim posve nepoznatim filmovima koji tematiziraju kako postanak ljudske vrste, tako i početak života na zemlji. Drugi dio predstavlja kratki case-study njemačkog filma, u sklopu kojeg se raspravlja o apropiaciji prapovijesne arheologije tijekom III. Reicha. Treći i završni dio uključuje analizu i projekciju animiranog prikaza prapovijesti, studija Walt Disney.

Četvrtak, 12.11.2020.

12:00 h Okrugli stol „Turistička valorizacija paleolitičkog nasljeđa“, moderator: Iva Silla (Kazivačica)

Okrugli stol koji okuplja četiri do pet sudionika pokušat će odgovoriti na pitanje što je potrebno da se stvori interes i veza posjetitelja s paleolitičkim naslijeđem. Sudionici će redom biti osobe s iskustvom u inovativnoj prezentaciji baštine posjetiteljima ili osobe s uvidom u destinacije koje su na neki način turistički valorizirale arheološko naslijeđe. Razgovarat ćemo o postojećim primjerima iz prakse, o tematskim kulturno-turističkim proizvodima i potencijalima za daljnji razvoj niše, kao i značaju pažljive interpretacije u približavanju paleolitičke baštine posjetiteljima.

13:00 h Anja Bertol Stipetić (Arheološki muzej u Zagrebu)

"Prezentacija kulturne baštine u Hrvatskoj putem interaktivnih tehnologija"

Što su to interaktivne tehnologije i čemu one služe? Na koji način su inkorporirane u muzejima i na lokalitetima? Čemu doprinose i kako se koriste? Koju funkciju su interaktivne tehnologije u Hrvatskoj imale prije epidemije korona virusom i potresa koji je zadesio Zagreb 22. ožujka 2020. godine, a koju funkciju imaju danas?

Ovim predavanjem bit će ponuđeni odgovori na ova, a i mnoga slična pitanja koja se tiču prezentacije kulturne baštine u Hrvatskoj putem interaktivnih tehnologija. Osim toga, prezentirat će se neki primjeri dobre prakse u Hrvatskoj, među kojima će riječi biti i o aktualnom EU projektu „Virtualni arheološki krajolici Podunavlja“ u sklopu Arheološkog muzeja u Zagrebu.

17:00 h dr. sc. Siniša Radović (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti)

„Prapovijesna arheozoologija – životinje u svijetu prapovijesnih ljudi“

Autor će govoriti o značenju životinja u svakodnevnom životu ljudi u prapovijesti. Predavanje će biti popraćeno zanimljivim primjerima analize i interpretacije životinjskih ostataka s arheoloških nalazišta iz razdoblja srednjeg kamenog doba do kasnog brončanog doba na prostoru današnje Hrvatske. Poseban osvrt bit će na strategije preživljavanja i prilagodbu na promjene u okolišu, ali i na ulogu pojedinih životinjskih vrsta kao medija ritualnog izražavanja.

18:30 h Upoznaj Darka Komšu

19:00 h Darko Komšo (Arheološki muzej Istre)

"Hrvatsko stijensko slikarstvo, s naglaskom na otkriće paleolitičkih pećinskih slikarija u Romualdovoj pećini u Istri"

Na području Hrvatske i jugoistočne Europe stijenske slikarije su u pravilu slabo poznate, a zabilježeno je tek nekoliko lokaliteta. Tijekom 2009. godine započeo je projekt pod nazivom CRORA (CROatian Rock Art – Hrvatsko stijensko slikarstvo), koji ima za cilj sustavno katalogiziranje, valorizaciju i prezentaciju stijenskih slikarija na tlu Hrvatske. Posebno je potrebno istaknuti nalazište Romualdova pećina u Istri, gdje su pronađene paleolitičke pećinske slikarije, stare preko 30.000 godina, prve takve u Hrvatskoj. U pećini su ukupno zabilježene 44 slikarije, od kojih se ističe nekoliko crteža, koji predstavljaju bizona, divokozu, shematizirane prikaze ljudi i trokutove, koji mogu simbolizirati ženski spol. Preliminarna istraživanja stijenskih slikarija na području Hrvatske su zabilježila brojna nalazišta s gravurama i slikarijama, te ukazala kako je ovo područje, sa svojim brojnim krškim fenomenima izuzetno potencijalna regija za daljnja sustavna rekognosciranja u potrazi za prikazima stijenske umjetnosti.

Petak 13.11.2020.

12:00 h Okrugli stol „Pretpovijesne kulturne rute u Europi“ (*Prehistoric Cultural Routes in Europe*), moderator: Sanjin Mihelić (Arheološki muzej u Zagrebu)

Kulturne rute su relativno nov te nadasve brzorastući oblik valorizacije kulturne baštine kroz umrežavanje većeg broja dionika na jednom širem području. Raspon koji takve rute mogu pokrivati kreće se od lokalnih i regionalnih okvira, preko nacionalnih do internacionalnih ruta, poput onih najpoznatijih koje nose certifikat Vijeća Europe. Ovaj međunarodni okrugli stol, pozabavit će se pitanjima umrežavanja dionika o ko tema koje se tiču pretpovijesne baštine na širem europskom prostoru, s posebnim naglaskom na pretpovijesne rute koje barem jednim svojim dijelom prolaze kroz područje Republike Hrvatske. Okrugli stol bit će održan na engleskom jeziku.

13:00 h Iva Silla (Kazivačica)

"Interpretacija baštine kao alat za razumijevanje vrijednosti paleolitičkog nasljeđa"

Svatko tko se profesionalno bavi baštinom, redovito se susreće s pojmom interpretacije baštine. Ovo predavanje će pojasniti što se krije iza tog pojma te kako prepoznati i prenijeti njeno dublje značenje posjetiteljima. Predstavit će jednostavne alate osobne interpretacije koji pomažu da se posjetitelji aktivno uključe u razgledavanje baštinskih lokaliteta. Dotaknut ćemo i inovativne prakse, poput oživljene povijesti i igrifikacije, koje mogu, ukoliko se pažljivo izvode, biti način kvalitetne interpretacije baštine. Pritom će svi primjeri biti usko vezani za paleolitičko naslijeđe i tematiku arheološkog kampa. Sudionici predavanja će dobiti zrno inspiracije, osnovna znanja i cjelovitu sliku o mogućnostima korištenja alata interpretacije u budućem radu.

18:30 h Upoznaj dr. sc. Maria Novaka

19:00 h dr. sc. Mario Novak (Institut za antropologiju)

"Ljudski kostur – nepresušni izvor spoznaja o životu i smrti drevnih ljudi"

U predavanju će biti govora o tome koje sve informacije o životu (i smrti) drevnih ljudi se mogu saznati iz analize njihovih koštanih i zubnih ostataka kao što su spol, starost u trenutku smrti, bolesti i ozljede, vrsta prehrane, svakodnevne aktivnosti i sl. Uz to, bit će opisane i najmodernije metode kao što su analize drevne DNK i stabilnih izotopa koje nam omogućavaju da dobijemo odličan uvid u različite aspekte svakodnevnice naših davnih predaka. Sve pružene informacije bit će popraćene primjerima iz recentnih istraživanja u kojima je sudjelovao i sam autor.

Molimo zainteresirane sudionike da se za sudjelovanje za svako predavanje i okrugli stol prijave na e-mail: sjacic@amz.hr.

